

Odder Gymnasium

Studieretningsprojekt
2014/15

Elevnavn:

ID:

Studieretningsfag: Spansk A - Engelsk A - Psykologi B

Valgfag: Matematik B, Idræt B

Valg af fag og område til 3g SRP:

Studieretningsfag på A-niveau:	Engelsk	Niveau: A	Vejleders initialer:
Øvrigt fag på mindst B-niveau:	Psykologi	Niveau: B	Vejleders initialer:
Område:	Terrorisme Hvem, hvordan og hvorfor bliver nogle mennesker terrorister?		

Eleven har ansvaret for at få udfyldt ovenstående skema og aflevere blanketten på kontoret senest tirsdag d. 28. oktober 2014 kl. 12.40

Udfyldes af vejlederne og afleveres på kontoret senest onsdag den 19. november 2014 kl. 11.00

Opgavens ordlyd – fag og område fremgår af næste side:

Der ønskes en redegørelse for psykologisk viden, der kan bidrage til at forstå, hvorfor man bliver terrorist.

Dernæst ønskes en analyse og fortolkning af John Updikes roman *Terrorist* fra 2006 med særlig henblik på at afdække John Updikes fremstilling af årsager til, hvorfor Ahmad Mulloy bliver terrorist. Inddrag endvidere miljøkarakteristik, symbolik, temaer samt hensigt med romanen.

Med udgangspunkt i bilaget og din psykologiske viden bedes du afslutningsvis diskutere, hvor virkelighedstro Updikes beskrivelse af en terrorist er, og hvorfor det er svært at lave en personlighedsprofil på terrorister.

Bilag: "Suicide bombers' 'ordinary' lives" fra 18 juli 2005 fra BBC news
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/4678837.stm>

Forventet omfang: 15-20 sider.

Dato:

13/11/14

Opgaven udleveres mandag d. 24. november 2014 kl. 14 i AUD

Opgavebesvarelsen afleveres elektronisk senest mandag d. 8. december 2014 senest kl. 14 i Lectio (se vejledning til aflevering på skriftlighedsportalen under studieretningsprojektet på www.odder-gym.dk)

Suicide bombers' 'ordinary' lives

Three of the four men behind the UK's first suicide bombings on 7 July last year were British and the other a Jamaican-born British resident. Below are profiles of the young men who went on to kill 52 people and injure hundreds.

MOHAMMAD SIDIQUE KHAN, 30, FROM DEWSBURY

Mohammad Sidique Khan had lived in the Beeston area of Leeds, then moved to Lees Holm in Dewsbury.

He was married to Hasina, and the couple had one young daughter.

The 30-year-old had been a teaching assistant at Hillside Primary School in Leeds since 2002.

Mohammad Sidique Khan was respected by pupils and parents

Parents at the school told the BBC the teaching assistant had been highly regarded by children and parents.

"He was a good man, quiet," said one.

Khan was suspected ringleader

During its last Ofsted inspection in 2002, the school's learning assistants had been singled out for special praise in dealing with a transient pupil population from a socially deprived area.

Khan told the Times Educational Supplement at the time that "a lot of [the pupils] have said this is the best school they have been to".

Last November a BBC Radio 4 documentary found Khan spent most of his life as a westernised youth calling himself by the nickname "Sid" and did not talk about religion.

As a teenager, he shook off his Pakistani-Muslim identity, claim friends, and chose to present himself as an exclusively westernised young man going by the nickname "Sid".

Number G272412		QEDX	
CERTIFIED COPY OF AN ENTRY			
NAME	COULD 360	BIRTH	250
RESIDENT SINCE	Leeds	ADMINISTRATIVE UNIT	
RESIDENT	Leeds	Metropolitan District of Leeds	
D. WITH ADDRESS OF BIRTH	Towthill, October 1974		
D. NAME AND NUMBER	R. James Hospital, Leeds MOHAMMAD SIDIQUE KHAN		

Mohammad Sidique Khan was born in Leeds in 1974

A friend from school days, Rob Cardiss, said: "He used to hang around with white lads playing football.

"Some of the other Pakistani guys used to talk about Muslim suffering around the world but with Sidique you'd never really know what religion he was from."

BBC reporter Nasreen Suleaman talked to Khan's former friends, who said he later became radicalised when he joined a tight-knit group of young Muslim men from Dewsbury, Leeds and Huddersfield.

Khan was known to the MI5 but officers assigned to investigate him were diverted to another operation.

 VIDEO Watch the video

BBC News learned the security services had been so concerned about him they had planned to put him under a higher level of investigation. He was also known to the police for suspected petty fraud.

In November 2004, the teaching assistant travelled to the Pakistani city of Karachi along with fellow bomber Shehzad Tanweer.

It is not clear what the men did during the three months they spent there, but Pakistani records show the pair left on the same flight in early February.

On 7 July Mohammad Sidique Khan detonated enough explosives on a Circle Line train to kill seven people.

Documents belonging to him were found near the Edgware Road blast.

His family suggested in a statement that he had been "brainwashed".

In September 2005, a video featuring Khan was shown on the Arab TV network al-Jazeera, in which he was shown criticising British foreign policy and saying he was a soldier fighting a war.

But friends of Khan believed the message had been recorded some weeks or months before the bombings.

Experts in counter-terrorism told the BBC at the time of its release that the video did not prove the attacks were directly ordered by the al-Qaeda leadership.

HASIB MIR HUSSAIN, 18, FROM LEEDS

Teenager Hasib Hussain had been known as a tearaway during his early teens.

In the aftermath of the London bombings, newspapers reported how he would start fights with fellow pupils at the Matthew Murray Secondary school in Leeds.

He left school in July 2003 with seven GCSEs.

Around this time, he was sent to Pakistan to visit relatives. He also went on the Hajj pilgrimage to Mecca, grew a beard and began to wear robes.

Hasib Hussain became devoutly religious after a trip to Pakistan

Despite becoming devoutly religious, he was arrested for shoplifting during 2004.

Neighbours said the 18-year-old had lived all his life in Colenso Mount, in the Holbeck area of Leeds. One neighbour described the family as "very nice people".

Hussain 'lived ordinary life'

He said: "We all knew them but I wouldn't say I knew them well. They were just a very nice family."

Hasib Hussain had told his family he was going on a trip to London to visit friends.

But when he failed to return on Thursday, his parents reported him as missing to police.

He had in fact boarded the No 30 bus in London armed with enough explosives to rip the double-decker apart, killing 13 people.

Number 4272412		OBX 44
CERTIFIED COPY OF AN ENTRY		
30 CAXD 52 BRTB	52	52
Residence Leeds	Metropolitan District of Leeds	
1 Name and Date of Birth	Suleman Sohail 1986	
2 Nationality	General Information, Leeds	
3 Religion	Hasib MR HUSSAIN Male	

Hasib Hussain was born in Leeds in September 1986

His driving licence and cash cards were found in the mangled wreckage of the bus.

His family later said they were "devastated" by what had happened.

In a statement they described Hussain as "a loving and normal young man who gave us no concern".

"We are having difficulty taking this in," they said.

"Our thoughts are with all the bereaved families and we have to live ourselves with the loss of our son in these difficult circumstances.

"We had no knowledge of his activities and, had we done we would have done everything in our power to stop him."

SHEHZAD TANWEER, 22, FROM LEEDS

Shehzad Tanweer, 22, was born in Bradford but lived most of his life in the Beeston area of Leeds - little over half a mile from his friend, Hasib Hussain.

He was a sports science graduate whose interests included cricket and ju-jitsu.

In 2004, he was arrested for disorderly conduct and cautioned.

In November the same year he travelled to the Pakistani city of Karachi along with Mohammad Sidique Khan.

Graduate spent time in Pakistan

Reports that he visited the eastern cities of Lahore and Faisalabad have not been confirmed, but his family has said he attended an Islamic school, or madrassa, during this visit.

Pakistani officials say he was also briefly in the country on at least one other occasion, possibly at the end of 2003.

Newspapers quoted friends who said Tanweer was quiet and very religious but did not express an interest in politics.

Shehzad Tanweer's uncle said his nephew was 'proud to be British'

Tanweer's uncle, Bashir Ahmed, 65, said the family was "shattered" by the revelation that he appeared to have been involved in the bombings.

"He was proud to be British," he said. "He had everything to live for. His parents were loving and supportive.

G272412		GBDX
CERTIFIED COPY OF AN ENTRY		
NAME	DATE OF BIRTH	AGE
Shehzad TANWEER	22 Dec 1982	22
SEX	MALE	RELIGION
ADDRESS	1 Aldgate, Bradford BD1 1JL	
DEPARTMENT	Metropolitan Police	
OFFICE	Leeds	
FATHER'S SIGNED STATEMENT		
I declare that the above information is true and correct to the best of my knowledge and belief.		
Shehzad TANWEER		

Shehzad Tanweer was born in Bradford and brought up in Leeds

"He was a very kind and calm person. He was respected by everyone."

Neighbours described the graduate, who studied at Leeds Metropolitan University, as a "good Muslim". Others said he was a "nice lad" who could "get on with anyone".

Yet Shehzad Tanweer detonated a bomb on a Circle Line train between Aldgate and Liverpool Street stations which killed seven people, including himself, and injured over 100 more.

The remains of Tanweer were buried near his ancestral town of Samundari in Punjab province, Pakistan, in October 2005.

GERMAINE LINDSAY, 19, FROM AYLESBURY, BUCKINGHAMSHIRE
The fourth suicide bomber was identified as Jamaican-born British resident Germaine Lindsay, who lived in Aylesbury.

Lindsay spent his teenage years in Huddersfield, West Yorkshire, like his fellow bombers.

Lindsay converted to Islam and changed his name

He moved there in 1999 with his mother and sister, and moved away in 2003.

During this time he changed his name to Jamal Lindsay and began attending after-school classes to improve his knowledge of Islam.

Lindsay was 'the outsider'

Lindsay was married to Samantha Lewthwaite, with whom he had a young boy.

Since his death, Ms Lewthwaite has given birth to a daughter by Lindsay.

In a statement made just after Lindsay's death, Ms Lewthwaite said she "never predicted or imagined that he was involved in such horrific activities".

"He was a loving husband and father," she said.

"My whole world has fallen apart and my thoughts are with the families of the victims of this incomprehensible devastation."

In a subsequent interview with the Sun newspaper, in September 2005, she condemned his "abhorrent" Tube attack.

She said she wanted to remember the man she loved, but added: "The day will come when I'll have to tell [our children] what he did."

Trips to radical mosques had "poisoned" the "innocent, naive and simple" 19-year-old's mind, Ms Lewthwaite said.

A statement issued by his relatives Andrew, 49, Sabrina, 28, Allan, 25, and Carly, 21 said Lindsay "had a kind, caring and calming presence about him".

"He was a good and loving husband and a brilliant father, who showed absolutely no sign of doing this atrocious crime.

"We as a family had no idea of his plans and are as horrified as the rest of the world."

WHAT COULD A TERRORIST LOOK LIKE?

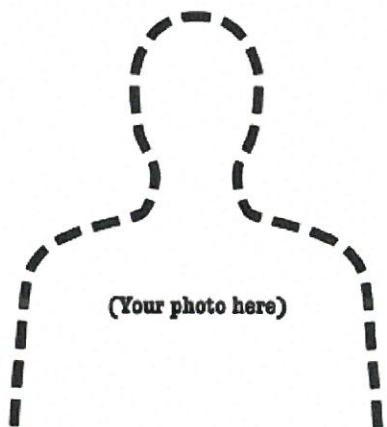

WHO ARE, AND WHY?

SRP – ENGELSK A, PSYKOLOGI B

What could a **terrorist look like?**

ODDER GYMNASIUM

8. DECEMBER 2014

VEJLEDERE:

Abstract

This study investigates different views and speculations on why some people become terrorist. The paper consists of three parts: First a review of three psychologists' theories about factors that can promote evil and terrorist actions. Second an analysis and interpretation of the novel "Terrorist" by John Updike, which is a story about a young American boy who becomes an Islamic terrorist. The novel is analysed and interpreted with a special focus on how John Updike gives an account of causes to why a young rootless boy becomes a martyr. Third this paper takes a close look at whether Updike's novel is a realistic representation or not and with help from the BBC-News article "Suicide bombers' 'ordinary' lives" it discusses why it is so hard to draw an exact picture of what a terrorist looks like.

The paper determines that it is close to the impossible to know who becomes a terrorist and who does not. The fear of terrorism has a huge impact on our society and its inhabitants but as this paper concludes, a terrorist can be everyone, so we cannot predict who will become a terrorist.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Redegørelse for psykologisk viden	1
2.1 No one is born a terrorist	2
2.2 Moralsk frakobling	4
2.3 Gruppens og religionens tiltrækningskraft	4
3. Analyse og fortolkning af ”Terrorist” af John Updike	4
3.1 Introduktion til ”Terrorist”	5
3.2 Ahmad og hans forhold	6
3.3 Ahmads verden	7
3.4 Meningen med Ahmad	8
4. Diskussion & vurdering	10
4.1 Suicide bomber's 'ordinary' lives (Bilag 1)	12
4.2 Er Ahmad en terrorist?	15
4.3 Nye toner	17
5. Konklusion	20
6. Litteraturliste	22

1. Indledning

Man har fra psykologisk side længe været interesseret i at afkode, hvilke mennesker, og hvad det er, der trækker mennesker til hæmningsløst at udsætte civile for deres velplanlagte terrorhandlinger og derved blive terrorister. Er det psykopater, mennesker med psykiske forstyrrelser eller dybtliggende personlighedsproblemer? Eller kan det lige så godt være den flinke sliksælger fra tivoli eller endda din ellers så fredelige nabo? Disse spørgsmål har plantet sig i vores tanker. Frygten for endnu en terrorhandling sidder i os og er kun blevet større med tiden.

I min opgave vil jeg tage fat i og forsøge at besvare disse spørgsmål, der pirrer os. Først vil jeg redegøre for en række forskellige forskere og psykologers teorier, der hver har deres bud på hvem, hvordan og hvorfor nogle mennesker bliver terrorister. Dernæst vil jeg analysere og fortolke John Updikes roman "Terrorist". Heri fokuseres på Updikes fremstilling af årsager til, hvorfor hovedpersonen Ahmad Mulloy bliver terrorist. Derudover indrages der i analysen miljø, symbolik, temaer samt et bud på Updikes hensigt med bogen. På baggrund af den redegjorte psykologiske viden og artiklen "Suicide bombers' 'ordinary' lives" (Bilag 1) vil jeg diskutere, hvor virkelighedstro Updikes fremstilling af en terrorist er. Herefter vil jeg se på nogle nyere udtagelser omkring terrorister og derved diskutere, hvorfor det er svært at lave en personlighedsprofil på terrorister.

2. Redegørelse for psykologisk viden

2.1 No one is born a terrorist

Begrebet "terror" kommer fra det latinske ord "terrere" som betyder "at gøre bange" eller "skabe stræk". Ordet er med mange betydninger, men en definition af begrebet lyder: "Bevidst brug af vold eller trusler herom for at tvinge eller skræmme regeringer og samfund til at opfylde politiske, religiøse eller ideologiske mål."¹

Hver gang et terrorangreb bliver begået aktualiseres spørgsmålet: Hvem og hvorfor bliver nogle mennesker terrorister? Besvarelserne af dette spørgsmål har stor betydning for dem, der efterforsker angrebene, samt dem, som ønsker at udvikle en personlighedsprofil af terrorister, så det hurtigst

---

¹ Poulsen, 1999 s. 8

muligt kan lade sig gøre at identificere og uskadeliggøre dem. Psykologiens bidrag til besvarelsen af spørgsmålet er den dag i dag stadig forholdsvis begrænset, hvilket hænger sammen med vanskeligheden i at komme i direkte kontakt med terroristerne. Terrorister er langt fra samarbejdsvillige grundet bl.a. frygten for efterfølgende hævnakter fra andre medlemmer af terrororganisationerne. Enkelte undtagelser har dog fundet sted, hvor videnskabsmænd har haft muligheden for at interviewe tilfangetagne medlemmer af terrorgrupper.² Ud fra disse interviews er der blevet uddraget en række teorier om terroristers personlighed. Det er dog vigtigt at understrege, at der endnu ikke findes fyldestgørende psykologiske teorier, der kan forklare, hvad der direkte får mennesker til at begå grusomme terrorhandlinger, men der er efterhånden fremkommet en række hypoteser, der peger på psykologiske processer, der kan fremme udførelsen af ondskabsfulde handlinger. Teorierne er baseret på de begrænsede oplysninger, man har kunnet få ud af terrorist sat i relation til nogle mere almene teorier og modeller om udviklingen af ondskab. Nogle teorier overlapper hinanden, mens andre afviger. Dog er de fleste dog enige i udsagnet: "No one is born a terrorist."³

Tilbage i år 2000 udgav den amerikanske forsker Carl Goldberg en af de mere gennemarbejdede udviklingspsykologiske teorier i sin bog *"The Evil We Do"*. Heri forsøger han at beskrive, hvorfor nogle mennesker i deres voksenalder kan finde på at reagere med umådelig aggression og destruktion. Goldberg har udledt sin teori på baggrund af 30 års kliniske erfaringer. Empirien bestod af voldelige børn, unge og voksne. "*Baggrunden må findes i socialiseringsprocessen*"⁴, mener Goldberg. Han forklarer, at de mennesker, der begår ondskabsfulde handlinger er mennesker, som har det til fælles, at de af en række forskellige årsager ikke har været i stand til at indgå i samfundets almindelige sociale relationer med andre. Goldberg opererer med fem faktorer i opvæksten, der alle er af betydning for udviklingen af en destruktiv adfærd: Den første omhandler *sårbarhed over for oplevelsen af skam*. En barndom, der har været præget af psykiske overgreb med verbale ydmygelser, evindelig kritik, afvisning og skam kan være med til at udvikle en negativ selvopfattelse, der i voksenalderen vil resultere i en fjendtlighed over for omverdenen. Anden faktor handler om *omsorgspersonernes ligegyldighed*. Et barn, der under sin opvækst har manglet at kunne etablere en nærlægning og tæt relation til sine forældre eller en anden omsorgsperson, er ikke i stand til at udvikle sikkerhed og tillid til interpersonelle relationer. Årsagen til den mangelfulde tilknytning kan være forældrenes

² Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 172

³ Speckhard, 2012 s. 25

⁴ Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 29

ambivalens overfor forælderollen og voksenrollen, der på længere sigt kan få barnet til at skabe en rastløs søgen efter stimulation. Hvis forældrene ikke giver barnet mulighed for at vise oprigtige følelser, kan det være med til, at personen påtager sig en *manglende evne til at føle sorg*. Her kan den destruktive adfærd være en måde for gerningsmanden at vise, han kan tage vare på sit eget liv. Den fjerde faktor Goldberg forholder sig til, er *sproglige vanskeligheder ved at udtrykke følelser*. Børn, der lærer at undertrykke deres følelser, lærer ikke at sætte ord på dem. Hvis man som voksen ikke kan forklare sine følelser af fx svigt og tab, kan det føre til destruktiv adfærd, da man i stedet bliver nødt til at vise dem eller reagere på dem. Til sidst arbejder Goldberg også med *omsorgspersonernes skinhellighed*. Hvis omsorgspersonerne skal fungere som rollemodeller for deres børn, bør der være overensstemmelse mellem det, som de voksne siger, gør, og det de forventer, barnet skal gøre. Er der her alvorlige uoverensstemmelser, kan det skabe en kaotisk opfattelse hos barnet. Et eksempel kan være at, forældrene eksempelvis fortæller barnet, at det ikke må slå, men selv straffer barnet fysisk, hvis det ikke har opført sig ordenligt. I voksenalderen kan det ses, at der ikke er nogen udviklet strategi til at håndtere modgangssituationer, og deres handlingsprincipper kan derfor tendere til det kaotiske.⁵ Hvis disse 5 forhold findes samtidig mener Goldberg sammenfattende, at vejen for en destruktiv livsbane vil være udstukket. En kritik af Goldberg (som også bliver taget op i diskussionen) har dog lydt på, at efterfølgende psykologiske forskere ikke har kunnet finde en sammenhæng mellem lav selvværd og udførelse af ekstreme handlinger. Tværtimod mener de, at voldshandlinger forudsætter et højt selvværd som det bl.a. kan ses ved mobning og hos diktatorer. Dog skal det understreges, at enkeltfaktorer ikke forårsager voldelige handlinger, men at det er en kombination af samtlige fem faktorer.⁶

2.2 Moralsk frakobling

Blandt nogle af de andre teorier findes den canadiske socialpsykolog Albert Bandura. Han arbejder med nogle lidt andre faktorer, når man snakker om psykologiske påvirkningsstrategier der fremmer ondskab og terrorisme. "Self-sanctions play a central role in the regulation of inhumane conduct."⁷, siger han. Normalt engagerer mennesker sig ikke i destruktiv adfærd, hvis de ikke er i stand til, overfor sig selv, at begrunde det moralsk fornuftige i at gøre det. Der skal ske en kognitiv omstrukturering af moralen, også kaldt *moralsk frakobling*. Mennesket kan foretage en moralsk frakobling ved at se deres voldelige handlinger som rigtige eller direkte nødvendige. *Moralsk retfærdiggørelse*,

⁵ Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 30

⁶ Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 31

⁷ Moghaddam, 2005 s. 121

som det hedder, viste sig bl.a. i Tyskland under 2. Verdenskrig, hvor de racehygiejniske teorier netop var det, der gjorde jødeudryddelserne til en rigtig og nødvendig sag for mange mennesker. I situationer med moralsk retfærdiggørelse fremstilles ”de andre” altid som fjenden, der udgør faren og ikke en selv. Ved at fremstille ”de andre” som fjenden, retfærdiggør man ikke blot udryddelsen, men deltagelsen får samtidig også præg af noget ærefuldt. Når man handler på baggrund af moralske eller ideologiske imperativer, reflekterer en bevidst angrebsmekanisme, og ikke en ubevist forsvarsmekanisme. For at opretholde en kognitiv omstrukturering, er det nødvendigt at komme med eksempler på modstanderens fjendtlige handlinger. ”*How behavior is viewed is colored by what it is compared to.*”⁸ Derfor kan man foretage *fordelagtige sammenligninger* for at mindske en evt. skyldfølelse, som når fx Al-Qaeda terrorister henviser til den omfattende skade, amerikanerne har udført over for den muslimske verden. Derudover kan man ved at benytte et særligt positivt ordvalg også kaldt *eufemismer*, foretage sig en *ansvarsfralæggelse* og/eller kan moralsk frakobling foretages ved *dehumanisering* af ofrene, hvor medfølelsen over for ofrenes lidelser reduceres.⁹ Bandura beskriver islamistiske terrorister som individer, der hovedsagelig kommer fra befolkningserne i et miljø præget af fattigdom, politisk undertrykkelse, grov uretfærdighed, analfabetisme, og en mangel på muligheder for at forbedre sit eget liv. Gennem moralsk frakobling såsom fordelagtigt at sammenligne deres destruktive handling med den politiske undertrykkelse de har følt i samfundet, eller se deres handlinger som strengt nødvendige for den ideologiske overlevelse, kan nogle mennesker være i stand til at frakoble selvcensureringens snærende bånd og begå katastrofale terrorhandlinger.¹⁰

2.3 Gruppens og religionens tiltrækningskraft

Nutidens mest omfattende studier af terrorister kommer fra en af USA’s førende forskere i de psykologiske mekanismer, som kan skabe terrorister, Anne Speckhard. Igennem 10 års feltarbejde rundt omkring i verden har Speckhard fortaget over 400 dybdegående interviews af terrorister, deres familiemedlemmer, nære kollegaer, venner og endda deres gidsler for at få en forstå terroristernes motivation for at begå terrorhandlinger. Gennem det årelange feltarbejde har Speckhard på baggrund af den kvalitative data udledt 4 faste ingredienser, der altid vil være at finde bag en terrorhandling: En gruppe, en ideologi, et socialt netværk eller social opbakning og til sidst, vil der altid

⁸ Moghaddam, 2005 s. 127

⁹ Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 57

¹⁰ Kuschel, Zans, Øberg, 2005 s. 175

være individuelle sårbare medlemmer. Der findes altid en gruppestruktur, der danner miljøet. Gruppen består af ledere og folk, der rekrutterer og opmuntrer. Ved siden af det folk er der dem, som træner og fundraiser, og endelig er der de operationelle medlemmer.¹¹

Løbende er religion blevet et centralt tema i terrorisme, både til at retfærdiggøre terrorpræget opførsel, men også til at etablere et grundlag for de principper, der er skal være med til at bringe en ny verdensorden, som støtter religionen. Her er det relevant at tage et blik på martyrideologien eller ”jihad”¹², som er en stærk fremdrivningskraft for at få unge til at indgå i terrororganisationer. ”*I don't want to die as a victim. I would like to die a worthy and heroic death.*”¹³ lyder det fra en 15-årig tjetjener i et af Speckhards interviews. Denne tanke fandtes også helt tilbage i antikken, hvor man helst skulle dø som en helt. Her er det bare videreført til, at det også indebærer at slå andre mennesker ihjel. Der kan trækkes tråde til Banduras teori om *moralisk retfærdiggørelse*, hvor terroristerne legaliserer deres handlinger igennem ideologien med troen på både at tjene Gud og landet med sin deltagelse som hellig kriger. For terrorister er sammenhæng altafgørende. Terroristgrupper rekrutterer individer ved at appellere til deres indre behov og svaghedstegn, som senere hen kan udnyttes til at føre dem igennem terroristiske handlinger. Speckhard har ved sine interviewede terrorister kunnet se flere motivationsfaktorer, der går igen. Had og vrede over den fjendesete gruppe samt hævn er en af de største motivationsfaktorer. Dernæst bliver mange unge draget ind i terroristgrupper, fordi de lever et liv uden de store udfordringer. Et liv uden respekt fra andre (*sårbarhed over for oplevelsen af skam*) og et liv uden forhåbninger om en bedre fremtid. De er personligheder, der er desperate efter et sted at høre til. Et sted, hvor de får respekt og har nogen at se op til (pga. *omsorgspersonernes skinhellighed*). Det fører til Speckhards sidste motivationsfaktor: nemlig *forholdets kraft*. Nære relationer gør sig især gældende for terrorister, der har lidt under smertelige tab som fx at miste familiemedlemmer. Hun refererer til, at blandt de radikaliserede, hun havde interviewet, havde halvdelen mistet et familiemedlem.¹⁴ Ved at indgå i en terrororganisation med en kærlig leders figur, mennesker med de samme interesser som en selv og andre rekrutter, kan dette gå ind og erstatte de familierelationer, man enten har mistet eller for nogle slet ikke oplevet i deres tidligere liv. De kommer til at fungere som rollemodeller for de nye terrorister. Ligesom

---

¹¹ Speckhard, 2012 s. 771

¹² Arabisk ord for ”at anstrengte sig” → Bruges i daglig tale som et begreb for ”hellig krig”.

¹³ Speckhard, 2012 s. 30

¹⁴ Speckhard, 2012 s. 775

Bandura mener Speckhard også, at det der sker under militær træning, ikke er en ændring i personligheden, men en direkte indlæring, der kan læses. Det der sker er, at de som regel unge terrorister er vokset op uden en far, og finder nu ro ved den karismatiske leder af terrorgruppen.

*"Terrorism is about imagining the monster under our beds or lurking in dark closets - the faceless, omnipotent enemy who might be the friendly candy man, our neighbor, or some horrible creature of our imagination. It has no one place, time, space or face. The power of terrorism lies precisely in its pervasive ambiguity, in its invasion of our minds."*¹⁵

Overstående redegørelse og citat viser, at terrorismen er et komplekst fænomen. Selvom man kan finde mønstre i terroristernes opførsel og opvækst, findes der ikke to terrorister, der er ens. Majoriteten er mænd, men der findes dog også eksempler på terrorhandlinger, hvor kvindelige terrorister står bag.¹⁶ Der er begået terrorhandlinger i lande af immigranter til landet, men også af personer, der tilhører landet etniske befolkning. Aldersspektrummet strækker sig bredt. Speckhard har interviewet terrorister i 70-årsalderen og unge helt ned til 15 år. Selvom den ideologi en gruppe følger til at overbevise dets medlemmer til at begå politisk vold, kan være den samme hos flere regioner, kan de enkeltes motivationer for at deltage afvige særdeles meget fra hinanden. Terroraktiviteter kan betragtes som en reaktion for at kunne opnå ens mål i livet, en påmindelse om kampen mod undertrykkelse, eller som et symbol på kærlighed til Gud og et ønske om at komme i Paradis. Det handler om, hvad det bliver sammenlignet med. Terrorister er ikke psykopater. Ingen er født til at være terrorist. Mange terrorister har blot været utsat for personlige nederlag gang på gang, hvilket har resulteret i en destruktiv adfærd, had for omverdenen, en søgen efter anerkendelse hvor de intet har at tage, udover at ofre sit liv for en højere sag. Overstående er alt sammen en redegørelse for psykologiske teorier, der bidrager til at forstå hvorfor nogle mennesker bliver terrorister. I det næste afsnit behandles fiktionens fremstilling af samme emne.

3. Analyse og fortolkning af "Terrorist" af John Updike

3.1 Introduktion til "Terrorist"

"Terrorist" blev udgivet i 2006, og er forfatteren John Updikes 22. roman. Updike frembringer i "Terrorist" en hovedperson, der er i skarp modsætning til hans unge mandlige hovedpersoner i

---

¹⁵ Zimbardo, 2003

¹⁶ Speckhard, 2012 s. 775

mange af hans tidligere romaner. ”Terrorist” er en løsrivende genre for Updike, der aldrig før har skrevet en thriller, som denne bog er. Igennem romanen bliver læseren trukket igennem hele historien om Ahmad, velvidende allerede fra første side, at en forfærdelig handling vil finde sted. Det lader sig gøre, selvom Ahmad i hans uskyld sent selv opdager hans rolle i det drama, der er ved at udfolde sig i takt med, at han skridt for skridt bliver skubbet fra diskussioner med sin imam om passager i Koranen til aktive terrorhandlinger.

I ”Terrorist” møder vi 18-årige Ahmad Ashmawy Mulloy, en søn af en irsk-amerikansk mor og en egyptisk far, der forsvandt da Ahmad var blot tre år gammel. Meget tidligt i romanen lærer læseren, at Ahmad har studeret arabisk med Shaikh Rashid, imamen i den moske Ahmad har tilhørt siden han var knap elleve år gammel. Den reelle handling udspringer i foråret 2004 i løbet af Ahmads sidste uger af high school. I skolen har han været en del af sportsholdet, fulgt sine studier flittigt, men holdt sig væk fra sociale relationer. Ahmad føler, at hans tro er truet af det materialistiske hedonistiske samfund, som oplever omkring sig i byen New Prospect i det nordlige New Jersey. Det lykkes des hverken for den livstrætte deprimerede studievejleder på Central High School, Jack Levy, eller Ahmads drilagtig forførende klassekammerat, Joryleen Grant, at aflede drengen fra det hans religion kalder Den Rette Vej. Ydermere fravælger Ahmed college af frygt for, at det yderligere vil komme til at teste hans tro. Som eksamen nærmer sig, ser studievejlederen Ahmad som en underpræsteret elev. Han forsøger at afholde Ahmad fra at tage erhvervskørekortet Shaikh Rashid har opfordret ham til, og i stedet tage på college, hvor han kan udnytte sine intellektuelle evner. Ligesom mange attenårige er Ahmad formbar. Hans trang til at blive taget seriøst som en voksen gør ham til et let bytte for imamen, der har store planer om at udnytte Ahmads unge, letpåvirkelige og følsomme væsen. Efter opfordringen fra Shaikh Rashid tager Ahmad erhvervskørekort, og får arbejde som lastbilschauffør i en møbelforretning ejet af to libanesiske brødre, men drives af deres nevø, Charlie Chehab. Ahmad og Charlie kommer godt ud af det med hinanden, og i løbet af somtermånederne får Charlie langsomt testet Ahmads engagement i radikale handlinger. I begyndelsen er Charlie altid med i lastbilen, når Ahmad er ude og levere møbler til kunderne. Det er først efter at Ahmad er ude og køre alene for første gang, at Ahmad opdager, at Chehab-familiens forretning handler om mere end bare at forhandle møbler. Ahmad undrer sig og konfronterer en dag Charlie med, hvad han har set. Her bliver Ahmad informeret om, at hans egen imam og Chehab-familien er en del af en islamistisk celle, der er i fuld gang med at planlægge endnu et stort angreb imod storbyen New York.

På dette tidspunkt i Ahmads liv er han overbevist om, at hvis han skal følge den rette vej, skal han være villig til at ofre alt, selv sit liv. Når Ahmad forpligter sig til gruppen, går det op for ham, at hans træning som lastbilschauffør gør ham til den perfekte kandidat til det martyrium, gruppen planlægger: Ahmad skal føre en bombe ind i Lincoln-tunellen, eksplodere den, og derved sig selv i myldretiden i forbindelse med årsdagen for terrorangrebet på World Trade Center. Ahmads studievejleder har i dagene op til Ahmads sidste tid fået et tip om, at Ahmad muligvis er indblandet i noget der kunne gå hen og ligne en grusom terrorhandling. Han opsøger derfor Ahmad og får i sidste sekund mens de begge sidder i lastbilen midt i Lincoln-tunnelen Ahmad overtalt til ikke at trykke på den røde knap, der ellers ville få både dem begge og hele tunnelen til at springe i luften. Tilbage står Ahmad med følelsen af tomhed og chok. Den enorme magt, han for et øjeblik siden havde været besiddelse af, er nu forsvundet. Han er blevet overtalt til at lade være. Jack Levy, studievejlederen, er nu manden med kommandoen, og han giver Ahmad instrukser til at køre lastbilen direkte hjem til New Jersey.

3.2 Ahmad og hans forhold

Updikes fremstilling af årsager til, hvorfor Ahmad bliver terrorist tager sit udgangspunkt helt tilbage i Ahmads barndom. Han er produktet af en bohemisk irsk-amerikansk mor og en egyptisk udvekslingsstudent. Ahmad har aldrig haft sin far at se op til, og han forestiller sig derfor, at han i islam kan finde et spor af den far, som forsvandt på samme tid, som hans erindring tog sin begyndelse. Moderen er ikkepraktiserende katolik, men faderen vides at have været muslim. Siden Ahmad var lille, har han altid følt sig anderledes. Eksempelvis da Ahmad som 11-årig valgte at sætte sine fodder i moskeen for første gang, blev andre drenge på hans egen alder kordrenge eller ulveunger¹⁷. Selvom Ahmad med foragt ser sine klassekammerater som "*doomed animals gathered in the odor of mating and mischief*",¹⁸ er det stadig tydeligt at se, at han misunder den trøst, der ligger i at være en del af en gruppe, hvor hver af dem har en eller anden form for håb. En plan om en fremtid, arbejde, bestemmelsessted, også selvom det går ud på at være narkohandler eller alfons. Derfor finder Ahmad sin trøst i troen på en almægtig Gud. Ahmad prøver at følge Den Rette Vej. Men ifølge ham, er det ikke nemt i et land som Amerika. Der er for meget salg af ubrugelige ting. "*They brag*

¹⁷ Spejder i aldersgruppen ca. 8-12 år.

¹⁸ Updike, 2006 s. 184 l. 13

about freedom, but freedom to no purpose becomes a kind of prison. ”¹⁹ For i Amerika er intet gratis, alt er en kamp. Der er ingen ”ummah”²⁰, ej heller ingen ”sharia”²¹.

Ahmads stærke forhold til islam ses også i hans forhold til hans mor. I romanen nævnes det, at han betragter sin mor som ”*a mistake that his father made but that he never would.* ”²² Forholdet mellem de to vidt forskellige familiemedlemmer har aldrig været særligt tæt. Selvom de bor i samme lejlighed, har de så lidt med hinanden at gøre, at det i nogle år har føltes akavet, at deres legemer har skullet dele den lille lejligheds begrænsede plads. Ahmad mener årsagen ligger i, at faderen ikke har været der til at stå imellem dem. Og dertil kom hans tro, før han overhovedet blev teenager. I denne sammenhæng kan der drages paralleller til Goldbergs teori om *omsorgspersonernes ligegyldighed*. Ahmad har igennem sin barndom nemlig ikke fået særlig meget opmærksomhed fra sin mor. I en samtale med Charlie fortæller Ahmad at: ”*My mother is too self-absorbed to spare me much curiosity.* ”²³ Hennes liv har, efter Ahmads fars forsvundet, gået ud på at arbejde og lede efter en ny mand, hvilket har resulteret i en begrænset mængde opmærksomhed til sin søn. Ahmads negative syn på kvinders måde at klæde sig på gælder også for hans mor. Hun er typen, som går med små toppe og stramme lavsiddende jeans, og med Ahmads øjne er det kun på hospitalet, når hun er iført sin lysegrønne, anstændigt løssiddende kittel over sit eget tøj, at hun opfylder Profetens påbud til kvinder om kun at fremvise pryd for deres tætteste familie. Men Ahmad hader hende ikke lige som, han hader alle andre hunkønsvæsener, der klæder sig sådan. Det er hun alt for forvirrende og sanseløs i sin stræben efter lykke til, at han kan.

Efter Ahmads syv år i moskeen, er hans foragt overfor den vestlige kultur groet sig enorm. Fordi Updike fortæller historien igennem Ahmads synspunkt, får læseren kun gradvist glimt af de skumle underliggende motiver, Shaikh Rashid og møbelmanden Charlie manipulerer Ahmad med i løbet af romanen. Små varsler, som på engelsk kaldes *foreshadowings*, skaber en forøget spænding og leder læseren tættere og tættere på det faktum, at Ahmad langsomt er ved at gå over til terrorens ondskabsfulde side. ”*He is selling something*” skriver Updike. Charlie er nemlig ved at sælge Jihad til Ahmad. Han er den første, som direkte spørger Ahmad, om han går ind for Jihad. Straks refererer

¹⁹ Updike, 2006 s. 148 l. 7

²⁰ Arabisk ord for ”samfund” → Betegnelse for den muslimske enhed Profeten Muhammed grundlagde under hans ophold i Medina i 622.

²¹ Arabisk ord for ”vej” → muslimsk betegnelse for Guds åbenbarede moralske lov til menneskene.

²² Updike, 2006 s. 170 l. 18

²³ Updike, 2006 s. 212 l. 15

Ahmad til koranen og citerer budskabet om, at dem som følger Allah, er dem som viser ingen skånsel over for de van tro, men i stedet viser hverandre nåde. Alligevel synes Jihad meget fjernt for ham.²⁴ Ikke helt det samme gør sig gældende lidt senere, når Shaikh Rashid konfronterer Ahmad med Jihad-spørgsmålet. Her er han overbevist om, at hans kærlighed til Gud er ubetinget, og han tørster utålmodigt efter paradisets herlighed, og mener derfor, at han nu er villig til at være martyr. Problemet er bare, at han ikke mener, at han har lært at gå i krig. Det omvendte viser sig dog at være tilfældet, da Shaikh Rashid fortæller, at der er sørget for, at han har lært alt det, han vil få brug for. Heller ikke hans mor skal Ahmad bekymre sig for. Selvom hun er vandtro, forsikrer imamen, at hun vil få kompenstation for sit tab. Og ved at se skønheden ved sin søns offer, kan det endda måske få hende til at konvertere.²⁵

I takt med at Ahmad tilbringer mere og mere tid sammen med Charlie og hans familie, mens han stadig har sin gang i moskeen, bliver Ahmad mere og mere fokuseret. Han er efterhånden blevet så godt og grundigt manipuleret, at han nu vil have, at missionen skal være hans. Ingen andres. Der er mange som er ivrige efter at skabe et strålende navn og sikkerhed for den evige lyksalighed, men "many study the Book; few die for it."²⁶ Ahmad er sympatisk og ved godt, at han bliver manipuleret med. Men hans kærlighed til Allah er så ubetinget, at han går ind for manipulationen, eftersom den af ham uddrager et helligt potentiale. Han føler blot, at han er blvet rådgivet klogt. Tæt på romanens slutning skriver Updike: "*Ahmad's every minute has taken on the intimate doubleness of prayer, the self-release of turning aside and addressing a self not his own, but that of Another, a Being as close as the vein in his neck*"²⁷ Ahmad har aldrig før været så tæt på Gud, og handlingen har nået sit point of no return. Ahmad har lavet en moralsk frakobling ved hjælp af en *moralsk retfærdiggørelse*, så han er fuldt opsat på, at han kun gør det rigtige og nødvendige. Derudover nyder Ahmad også at være en del af et "ummah". En organisation, som indeholder alle fire ingredienser, Anne Speckhard, mener der skal til for at skabe en terrorhandling. Gruppen består af Chehab-familien inklusiv Ahmad. Ideologi er Jihad. Det sociale netværk har Chehab-familien skabt igennem møbelfirmaet, og til sidst kommer opbakningen fra Shaikh Rashid. I gruppen opnår Ahmad respekt, og han elsker det. Han har fået alt det, han har manglet i sin barndom. Endelig har han fundet et sted, hvor han hører til, får udfordringer og bliver set som en voksen, imens han samtidig har nogle rollemodeller

---

²⁴ Updike, 2006 s. 183

²⁵ Updike, 2006 s. 235

²⁶ Updike, 2006 s. 237 l. 21

²⁷ Updike, 2006 d. 252 l. 3

at se op til. Hvad der har trukket ham er *forholdets kraft*. Had, vrede og foragt overfor den Vestens materialistiske verden og ikke mindst den absolutte kærlighed til Allah.

Den eneste person der uover Shaikh Rashid og Charlie tager en interesse i Ahmad og hans fremtid, er hans studievejleder, Mr. Jack Levi, som også er en central figur i fortælling om den unge Ahmad. Allerede kort tid efter deres første studievejledning, i slutningen af Ahmads high school-tid, opsøger Jack Levi Ahmad derhjemme med favnen fuld af college kataloger. Jack Levi kan ikke lide tanken om, at den underpræsterede elev skal ende ud som lastbilschauffør. Den lidt ekstreme studievejledning gør Updike i begyndelsen troværdig, men inden længe udvikler der sig en romance mellem den ulykkeligt gifte studievejleder og Ahmads mor.

Jack Levi er ligesom Ahmads mor også fortapt. Han har rundet de 63 år, og er på kanten af pensionering. Han lever i et ægteskab, hvor det efter ham og konens første og eneste barn er slut med parring, eller nogen form for kærlighed overhovedet. Han er født jøde, men er bestemt ikke stolt af at være det. Hans tykke kone Beth, der beskrives som "*a whale of a woman giving off too much heat through her blubber*"²⁸ væmmer ham. Han sover ikke om natten, og hans drømme er dystre og gennevædede af verdens frygtelige ulykke. Frygten smækker hver nat døren til søvnen i for ham. Det er en erkendelse, af at det eneste der med tiden står tilbage på jorden for hans krop, er at berede sig på døden. Han har overstået det, han skulle i livet for at opretholde samfundet: Avle et barn og brødføde familien. Nu består Jack Levis eneste opgave i at dø og på den måde bidrage med en smule plads til den overbelastede planet. Den livstrætte studievejleder, der ellers var den bedste elev af hans high school-årgang, havde en drøm om at bliver komiker. I stedet er han endt som en humorforladt håndhæver af et system, der ikke tror på sig selv. Affæren med Ahmads lige så forvirrende mor har dog givet ham en ny livsgnist. Han havde med ægteskabet med den tykke Beth, aldrig troet at han skulle blive forelsket igen, men det ender med, at hun bliver hele hans verden. Da Ahmads mor afslutter affæren, og Jack Levi igen ikke har meget at leve for, bliver hans sidste mission i livet at fraholde Ahmad fra det, han er ved at blive rodet ud i.²⁹

3.3 Ahmads verden

Romanen finder som tidligere nævnt sted i byen New Prospect i New Jersey. Ligesom mange andre amerikanske industribyer lever byen ikke længere op til sit navn. Efter nedlæggelsen af byens fabrikker i 1970'erne ser udsigterne for byen ikke så gode ud. Hvor der førhen var forretninger med

---

²⁸ Updike, 2006 s. 20 l. 26

²⁹ Updike, 2006 s. 301

travle parkeringspladser, er der nu tomme huller, skabt af bulldozere, der står og gaber. De tidligere udstillingsvinduer er nu tildækket af krydsfinérplader, overkradset med sprøjtemalet graffiti.³⁰

John Updike beskriver miljøet på Ahmads skole som; "*The halls of the high school smell of perfume and bodily exhalations, of chewing gum and impure cafeteria food, and of cloth – cotton and wool and the synthetic materials of running shoes, warmed by young flesh. Between classes there is a thunder of movement; the noise is stretched thin over a violence beneath, barely restrained.*"³¹

Skolen er ikke et sted Ahmad bryder sig om at befinde sig. Der er for mange mennesker, for meget syntetisk og for meget materialisme. Det er blevet et indre by-mareridt, hvor pigerne rutinemæssigt giver blowjobs på toilettet, og der er bevæbnede vagter ved portene. Ahmad har aldrig selv lavet ballade, men opfatter i stedet sine lærere som ballademagere: verdslige og kyniske væsener, der kun er interesseret i deres løn, den korte arbejdstid og de lange ferier.

Miljøet kendetegnes for at være meget sort og hvidt, og det er sjældent, at der findes positive takter, i måden miljøet bliver skrevet på. Det skyldes, at Updike vælger at beskrive miljøet igennem Ahmads negative syn på den amerikanske verden. Selv miljøet omkring Ahmads moske bliver fremstillet trist og dystert. Ud af adskillige moskeer er den han går i den mest ydmyge. Hoveddøren er grøn med affskallet maling, ligger overfor en neglesalon og et foretagende, hvor man kan hæve checks. Det er her på første sal i et gammelt dansestudie, Ahmad har tilbragt sin tid i halvanden time to gange om ugen de sidste syv år. De gulvbrædder, hvor der før i tiden er blevet indøvet så mange besværlige trin, er nu dækket af store orientalske tæpper lag på lag. Selv her i den store sal, der nu er ombygget til gudedyrkelse, synes Ahmad alligevel indimellem at kunne ane en genklang af klodset klavermusik og en duft af kejtede uhellige anstrengelser.³²

Symbolik spiller en central rolle i Updikes fortælling om terroristen Ahmad Mulloy. For det første beskrives miljøet, som tidligere nævnt, meget sort og hvidt. Det er Ahmads måde at se verden på. Disse to farver går igen flere gange i løbet af bogen, især når der bliver snakket om Ahmads konstante påklædning. Ahmad går i sorte bukser og hvid skjorte.³³ Den sorte farve symboliserer kraftfuldhed, men også mangel på farve eller tomhed. Ahmad er i begyndelsen tom i hans søgen efter spor fra sin far og har ingen steder at høre til udover hos Allah. Og det er troen på Allah, der gør ham kraftfuld. Derudover symboliserer sort også vrede, død, sorg, mørke og ondskab, hvilket har stor betydning i bogen. Den hvide farve, som Ahmad bærer med sin skjorte, symboliserer renlighed,

³⁰ Updike, 2006 s. 13

³¹ Updike, 2006 s. 71. 26

³² Updike, 2006 s. 99

³³ Updike, 2006 s. 9

uskyldighed og jomfrulighed, ære og udrensning. Renlighed er en vigtig del af islam, det samme er uskyldigheden og jomfruligheden. Ahmad forsøger så vidt muligt at være uskyldig, og han har aldrig været i seksuel omgang med nogen kvinde. Selv under en mindre heldig overraskelse fra Charlies side, hvor det viser sig, at han har hyret Ahmads klassekammerat Joryleen til at gå i seng med Ahmad, formår han at forblive ren. Men begæret er der, og bagefter: "*wonders at this itch of cruelty within him, fighting that tenderness which would seduce him away from his innermost loyalty.*"³⁴ Sort og hvid er to modsætninger, men tilsammen symboliserer de Ahmad som en helhed og hans måde at anskue verden på.

Symbolik ses også i bogens begyndelse, hvor Ahmad et øjeblik ser ned og tænker på alle de insekter, som skjuler sig i græsset. "*The deaths of insects and worms, their bodies so quickly absorbed by earth and weeds and road tar, devilishly strive to tell Ahmad that his own death will be just as small and final.*"³⁵ Her er de små insekter et symbol på alle de menneskelige indbyggere i USA. De vil indgå en død ligesom insekters. Den bliver lille og definitiv, og før nogen opdager det, er man blevet optaget af jorden og glemt. Det er netop dette, som er noget af det, der skræmmer Ahmad mest. To gange i romanen kalder Ahmad den amerikanske befolkning for nogle djævle. "*Devils, Ahmads thinks. These devils seek to take away my God.*"³⁶, er bogens første sætning. Djævlen er et symbol for tilværelsens mørke og onde sider. Det er en ond ånd, der forfører mennesket til de forkerte handlinger. Denne onde ånd er Ahmad i bogen bange for, skal med sine syndige lokkende fristelser tage troen fra ham. Ved at kalde amerikanerne for "*devils*" opnår Ahmad også en *dehumanisering*, som, ifølge Bandura, kan reducere medfølelsen for ofrenes lidelser, når Ahmad skal udføre sin terrorhandlingen. Næsten samme sætningen slutter bogen af: "*These devils, Ahmad thinks, have taken away my God.*"³⁷. Ahmad er ikke længere bange for, at djævlene vil tage troen fra ham. Han har her efter afblæsningen af hans terrorhandling indset, at spillet er kørt, og de nu ikke alene har taget troen fra ham men også hans Gud.

3.4 Meningen med Ahmad

Updike har skrevet 22 bøger. Hver af dem, har med få undtagelser indeholdt temae som position i samfundet, menneskelig længsel og Amerika. Både i fysiske og mytiske forklædninger. Disse te-

---

³⁴ Updike, 2006 s. 228 l. 14

³⁵ Updike, 2006 s. 5 l. 14

³⁶ Updike, 2006 s. 3 l. 1

³⁷ Updike, 2006 s. 310 l. 22

maer behandles alle i romanen "Terrorist", men her er USA's plads i verden, amerikansk forbrugerrisme, discount-spiritualitet og Amerikas fortalte uskyld i ekstra stor fokus.³⁸ Ahmad har mange længsler. Længsel efter sin far og mere nysgerrighed fra sin mor, længsel efter et sted at høre til, længsel efter anerkendelse og en undertonet seksuel længsel efter den syndige storbarmede Jory-leen. Sidst men ikke mindst er der Ahmads største længsel: Paradiset.

I stedet for at hvile lidt i hans velfortjente succes, vælger Updike at tackle et emne, der er lige så risikabelt, som det er aktuelt. Han har set det ene tårn bryde sammen under terrorangrebet på World Trade Center i 2001 og læst koranen. Til at starte med var ideen, at hovedpersonen skulle være kristen, men da han skiftede protagonistens religion til islam, forklarer han at: "*thought he had something to say from the standpoint of a terrorist.*"³⁹ Updike lader af en mild form for tunnel-fobi, og har ladet billedet af en ekspllosion være inspirationen til romanen. "*That picture was the beginning,*" fortæller han. "*The fear of the tunnel being blown up with me in it - the weight of the water crashing in.*"⁴⁰ "Terrorist" bliver kaldt en af Updikes mest ambitiøse romaner og er en klar afvigelse fra hans tidligere 21. Bogen kendtes som en thriller grundet dens nogle gange hurtig forekommende spænding, den stærke hovedperson, der til sidst skal modsvare onde planer udtaenk af stærkere og bedre udrustede skurke end Ahmad.

Updikes intentioner er ikke, som så mange andre forfattere, der skriver om terrorisme at skrive om 9/11.⁴¹ Da der er skrevet så meget om den hændelse alene, vil han i stedet skrive om muligheden for, at noget lignende kunne ske. Selvom det er risikabelt at sige nu til dags, udtaaler Updike, at han føler, at han godt kan forstå fjendskabet og hadet, som en islamistisk troende vil kunne have til det amerikanske system, og der er ingen andre, som prøver at se det fra det synspunkt, mener han.⁴² Updikes karakterer i romanen bliver beskrevet runde og komplekse. Det gør han ved at skrive bogen med en alvidende 3. persons fortæller. Det gør det muligt at komme ind i ikke kun Ahmads hoved, men også alle andres tanker. Det er bemærkelsesværdigt, hvor fortalte mange af karaktererne er. Ahmads bohem-mor og selv studievejlederen Mr. Jack Levi, der begge burde være en del af den gruppe, Ahmad kalder for "voksne". Den gruppe, som Ahmad mener man i verden burde se op til, og han gerne selv vil være en del af. Selvom Ahmad synes som den fortalte, når han går rundt i

³⁸ Cartwright, 2006

³⁹ McGrath, 2006 →

⁴⁰ McGrath, 2006

⁴¹ Terrorangreb på World Trade Center i New York d. 11. september 2001.

⁴² McGrath, 2006

sin sort-hvide verden, er han en af de mest betænksomme, alvorlige og moralske karakter i historien. Derfor er det en foruroligende realisering, når man tager i betragtning, at det er ham, som bliver oplært til at være terrorist. Ironisk nok er Ahmad på mange måder det ideale barn. Han er, hvad det senmorderne samfund forsøger at fremkalde: en rigtig god, opretstående dreng. Fuld af troskab og seriøsitet. På samme måde ser studievejlederen Jack Levi det. Han er det ideelle unge menneske, hvis man ser bort fra, at han prøver at springe alle i luften.

"Terrorist" driver læseren til at gribte fat i store spørgsmål. Med romanen forsøger Updike at komme ind i hovedet på dem, som er involveret i terrorisme, og ligesom hovedpersonen er en tankevækkende ung terrorist, er romanen "Terrorist" en tankevækkende bog. Det er tydeligt, at Updike har tænkt meget over det amerikanske samfund, alle dets indbyggere og den moderne moral. Updikes beskrivelser, komplekse foreshadowings og symboler tvinger læseren til at gøre det samme.

4. Diskussion & vurdering

4.1 Suicide bomber's 'ordinary' lives

Som min redegørelse omhandler, har forskning og teorier lydt på, at de mennesker, som ender med at blive terrorister, er personer uden en god og omsorgsfuld barndom, personer der ikke har følt sig en del af nogen gruppe og havet det samfund, de lever i. Forholdets kraft og behovet for at blive sat i respekt, trækker de sociale tabere ind i terrororganisationer, der kan give en sådan hjernevaskende radikalisering, at de ender som terrorhandlende martyrer. Men er det også sådan i dag? Har John Updike med sin roman gættet rigtigt og skabt en terrorist lige efter opskriften? Ny forskning og profiler af nogle af nutidens terrorister giver et helt nyt syn på terrorister. Der ses tegn på, at terrorister ikke længere er sociale tabere, men velintegrerede, velfungerede typer, der ofte har en lang uddannelse bag sig.

I 2005 udgav BBC-news artiklen "Suicide bomber's 'ordinary' lives" (Bilag 1) med profiler af de fire bagmænd, der stod bag selvmordsbomberne i London d. 7 juli 2005. De fire terrorister, der inden for en halv time foretog tre bombesprængninger i Londons undergrundsbane samt en i en dobbeltdækkerbus, lammede den britiske hovedstad fuldstændigt. Mareridtet kostede 56 mennesker livet og sårede næsten 800.⁴³ Men hvem var de 4 terrorister? Hvad havde de tilfælles? Og hvad trak dem til at gøre det? De fire profiler BBC har lavet, giver et noget anderledes indblik i hvem det er, der bliver terrorister. Tre var med pakistansk afstamning, den sidste født på Jamaica. Alle opvokset

---

⁴³ TV2 Nyhederne, 2006

og meget velintegreret i det britiske samfund. Alderen strækker sig fra 18-30 år, to af dem havde kone og børn. Forskellige jobs og uddannelser. Nogle af de få fællestræk, der kan drages ud af profilerne er, at de af deres venner og familie alle er blevet beskrevet som gode mennesker. Ingen omkring dem har nogensinde haft en idé om, hvad de var i gang med at planlægge, og hvilken destruktiv adfærd de var i stand til at udføre. Familie og venner beskriver mændene som: "*good man, quiet.*", "*very kind and calm*", og "*loving husband and father*"⁴⁴. Disse personlighedsprofiler, samt en kortlægning af danske syrienkrigere fortaget af Politikken, kan sættes overfor Updikes Ahmad, og starte diskussionen om hvor vidt Updikes fiktive fremstilling af en terrorist er virkelighedstro eller ej.

4.2 Er Ahmad en terrorist?

Der er ingen tvivl om, at Updike med sin roman har gjort sit ypperste for at komme ind i hovedet på en rigtig terrorist. Mange paralleller kan drages til både Goldberg, Bandura og Speckhard. Der ses spor af Goldbergs *omsorgspersoners ligegeyldighed* i Ahmads mangel på en far og ikkeksisterende opmærksomhed fra sin mor. Det har været skyld i hans målrettede søgen efter stimulation, som han finder i islam. Antydninger af Banduras *moralisk retfærdiggørelse* viser sig, når Ahmad retfærdiggør sin terrorhandling via jihad-ideologien. Derudover ses der også en grad af *dehumanisering*, når Ahmad tænker på amerikanerne som nogle djævle i stedet for rigtige mennesker som ham selv.

Derudover er Updike også tæt på Banduras måde at se, hvilke miljøer terroristerne kommer fra. New Prospect er ikke ligefrem et sted præget af direkte fattigdom. Men det er et trist og gråt sted med lukkede butikker og bulldozere. Et sted, der i hvert fald ifølge hovedpersonen, ikke er et sted med ret mange muligheder for at forbedre sit eget liv. Endvidere ses Speckhards motivationsfaktorer som had, vrede og hævn over det amerikanske system og dem som ikke tror på Gud samt til sidst *forholdets og religionens kraft*, alle hos Updikes unge terrorist. Forholdets kraft i terrorgruppen har radikaliseret ham. Updike har brugt de fire ingredienser, der ifølge Speckhard er centrale for opskriften på terror, og samtidig med det har han fået plantet en meget karakteristisk tanke for terrorister i Ahmads hoved: tanken om ikke at ville dø som et offer. Han vil dø en værdig og heroisk død for noget han tror på. Religionens tiltrækningskraft gør sig også gældende for de fire bom bemænd fra Londonangrebet i 2005. To af de fire var i deres teenageår blevet opfanget af islam, den ene trukket ind i en terrororganisation, den anden begyndte at tage kurser i fritiden for at udvikle

---

⁴⁴ BBC news, 2005

hans kendskab til troen. De andre to beskrives begge som i forvejen meget troende, og en af dem var som Ahmad, vokset op uden en far.

Updike har ramt plet ved mange karaktertræk, men der er også nogle træk, der ikke stemmer helt overens med de redejorte teorier og personlighedsprofilerne af bombemændene fra London. Eksempelvis har Ahmad ikke alle Goldbergs fem faktorer med, der ellers skulle kræves en kombination af, før den voldlige adfærd kunne opstå. Endvidere er der den *moraalke frakobling*. Empati er ikke fuldstændig ikkeksisterende hos Ahmad, især ikke hen imod slutningen af romanen, og det er dagen, hvor han skal sprænge Lincoln-tunellen i luften. Dog er den ikke stor nok til at overgå hans *moraalke retfærdiggørelse*.

Der, hvor de fire britiske bombemænd afviger fra Ahmad, er, at de alle fire havde en familie og venner omkring dem. To af dem med kone og børn. *"He had everything to live for"*, *"Respected by everyone"*⁴⁵ fortæller en onkel til en af de britiske bombemænd. Omvendt er Ahmad ikke bundet til verden på samme måde, hvilket gjorde ham til den perfekte kandidat til rollen som den handlende martyr. Ingen nære sociale relationer uddover dem han havde med imamen og Chehab-familien. Ikke engang i gang med at tage en uddannelse. Kort sagt havde han ikke meget at opgive. Derudover karakteriseres bombemændene alle som velintegrerede og meget velfungerende i samfundet. Ahmad levede i et samfund han hadede.

*"Updike moves beyond stereotypes of the fatherless and brotherless to a meditation on the mysteries and terrors of alienation and faith"; "not without flaws... plot turns on clunky contrivances and coincidences"*⁴⁶

Som citatet fortæller, rykker Updike grænser. Men ikke helt uden fejl. Plottet til sidst i romanen, hvor Ahmad bliver overtalt til stoppe hans terrorhandling, er præget af nogle kejtede tilfældigheder. Studievejlederen, Jack Levi, der lige pludselig finder Ahmad på vej ind i Lincolntunnelen og får ham overtalt til at stoppe virker umiddelbart urealistisk. Dog skal det huskes, at Updike fremstiller et samfund under den amerikanske overflade så godt, at der er sandheder værd at huske. John Updike har uden tvivl gjort et værdigt forsøg på at skabe en fiktiv terrorist så virkelighedstro som muligt. Men kan det overhovedet lade sig gøre at lave en personlighedsprofil på terrorister? Og kan det betale sig?

---

⁴⁵ BBC News, 2005 s. 5

⁴⁶ Bachelor, 2013

4.3 Nye toner

Ifølge politikeren Naser Khader er det en myte, at syrienkrigere og andre terrorister ikke er velintegrerede individer. Han hævder, at man tidligere (ligesom Goldberg) har forestillet sig de marginaliserede, dem, der blev diskrimineret, dem, der ikke havde et ståsted i samfundet som dem, der bliver terrorister. Men sådan er det ikke. I hvert fald ikke længere. Nutidens terrorister er individer, der er ressourcestærke, velintegreret i samfundet, ofte i uddannelse og velovervejede. De er, modsat Ahmad, ikke socialt belastede og har for det meste haft en rimelig opvækst i velfungerende familier. Politiets Efterretningstjeneste (PET) har oplyst, at der nu er 15 personer fra Danmark, som har mistet livet ved at drage i hellig krig i Syrien. De 11, Politikken har kunnet identificere, har alle gået i dansk skole, taget danske uddannelser, talt flydende dansk og nавigeret hjemmevandt i det danske samfund.⁴⁷ Foreign Policy Research Institute har også offentliggjort en af de få egentliglige klasseanalyser, der viser, at ud af 400 kendte al-Queda-tilhængere have 63 % en gymnasieuddannelse. $\frac{3}{4}$ stammede fra over- eller mellemklassemiljøet, lige så mange var akademikere, deriblandt professorer, ingeniører, arkitekter og andre fagfolk.⁴⁸

Der er i dag stor fokus på imamer, der får skylden for at opfordre unge muslimer til at indgå i terrororganisationer og drage i hellig krig. Khader mener dog ikke, at det er menneskene og Syrien, der trækker. Det er religionen og ideologien, der gør det, så derfor burde man ikke give skylden til imamerne. De kan have en indflydelse, ligesom Shaikh Rashid og Chehab-familien har hos Ahmad, men som Ahmad giver udtryk overfor sig selv, så har han selv valgt det. Han har hele tiden haft muligheden for at sige fra, men hans tro har været så stærk, at han ikke vil gøre det.

I forlængelse til Khaders synspunkter mener Ann Sophie Hemmingsen, forsker i radikalisering ved Dansk Institut for Internationale Studier, at man helt skal holde op med at prøve på at finde konkrete fællestræk hos terrorister. De gentagende forsøg på at kategorisere og lave personlighedsprofiler af terrorister er nytteløse. Terror tiltrækker folk med vidt forskellige baggrunde, forskellige psykter og en motivation, der er drevet af endnu flere forskellige motiver.⁴⁹

Problemet er, at den radikaliserede taber altså på ingen måde behøver at være en af jordens udstødte. Han er umulig at spotte ud af mængden. Den radikaliserede taber tænker sit. Det er det værste. Han tier og venter til den rette tid er inde. For at understrege pointen gentages den berømte ondskabs psykolog, Philip Zimbardos kloge, men skræmmende ord:

---

⁴⁷ Ritzau, 2014

⁴⁸ Enzensberger, s. 41

⁴⁹ Skjoldager & Sheikh, 2014

*"Terrorism is about imagining the monster under our beds or lurking in dark closets -- the faceless, omnipotent enemy who might be the friendly candy man, our neighbor, or some horrible creature of our imagination. It has no one place, time, space or face. The power of terrorism lies precisely in its pervasive ambiguity, in its invasion of our minds."*⁵⁰

5. Konklusion

Terrorismen og dens bagmænd har et helt særligt tag på det moderne samfund. Den ses overalt i verden, og frygten for hvor og hvornår de slår til igen, sidder og gnaver i os. Flere forskellige psykologer har undersøgt hvem, hvordan og hvorfor nogle mennesker bliver terrorister, men er den dag i dag stadig ikke blevet enige om svaret. Ingen er født terrorist, er der enighed om, men derefter skiller vandene. Dem, som bliver terrorister, er der ikke nogen bestemt gruppe mennesker af. Nogle er ekskluderet af samfundet, undertrykte og hader samfundet, de lever i. Andre er velintegreret, sociale, og elsker samfundet, de lever i. Hvordan man bliver terrorist, er der også forskellige teorier om. Hvad der fremmer udviklingen af ondskab, kan være en mislykket socialiseringsproces, evnen til at foretage en moralsk frakobling og/eller forholdets og religionens tiltrækningskraft. Det kan være radikalisering eller målet om at opnå en værdig død. Hvad, der angår spørgsmålet om, hvorfor man bliver terrorist, er der igen lige så mange grunde til. Utallige individuelle motiver og missioner. I "Terrorist" møder læseren en terrorist, der ironisk nok også kunne være den ideelle unge mand, samfundet ønsker. Han er flittig og klog, men på nogle helt andre principper, end hvad det samfund han bor i, lever op til, hvilket også er en del af Updikes hensigt med bogen. Eksklusionen og søgen efter en mening med livet driver Ahmad til at træde ind i terrorismens varme hule. Updike har skabt en terrorist, der på nogle punkter ikke virker virkelighedstro, men på andre punkter rammer lige i skabet. Måske har Updike kastet sig ud i noget, der ikke er muligt. Nemlig at tegne et billede af, hvem der bliver terrorister.

Jeg kan på baggrund af min redegørelse, analyse og diskussion derfor konkludere, at terrorismen ikke har noget ansigt. Der findes eksempler på terrorister i alverdens skikkelse fra alle samfundets klasser. Det behøver ikke kun at være de sociale undertrykte tabere. Stort set alle kan blive terrorister, og det er umuligt at drage et konkret billede af, hvem det er, og hvem det ikke er. En detaljeret personlighedsprofil er ikke nem at lave, men kraften af terrorisme, der ligger i den dominerende tvetydighed, vil fortsat drive forskere, psykologer og ordensmagten til at komme bare en smule tættere på svaret af de ubesvarede spørgsmål.

---

⁵⁰ Zimbardo, 2003

6. Litteraturliste

Bøger:

- Batchelor, Bob: *John Updike - A Critical Biography*. Praeger, 2013.
Internetadresse:
http://books.google.dk/books?id=aavWAQAAQBAJ&pg=PA223&lpg=PA223&dq=John+Updike+-+A+Critical+Biography&source=bl&ots=Vu12WyMw31&sig=Rxg8qh6s1wDL9_U7VJJB64aD-Kos&hl=da&sa=X&ei=JC-DVJydKcvO7LfgLAD&ved=0CEMQ6AEwBQ#v=one-page&q=John%20Updike%20-%20A%20Critical%20Biography&f=false - Besøgt d. 05.12.2014
- Enzensberger, Hans Magnus: *Skrækvens mænd - Et essay om den radikale taber*. ISBN, 2006.
- Kuschel, Rolf m.fl.: *Ondskabens Psykologi, Socialpsykologiske essays*. Frydenlund, 2005.
- Marsella, Moghaddam : *Understanding Terrorism*. American Psychological Association, 2005.
- Poulsen, Jens Aage: *Voldens Sprog - en bog om terrorisme*. Gyldendal uddannelse, 1999.

- Speckhard, Anne : *Talking to terrorist, Understanding the psycho-social motivations of militant jihadi terrorists, mass hostages takers, suicide bombers & martyrs*. Advances Press, 2012.
- Updike, John: *Terrorist*. Alfred A. Knopf, 2006.

Links:

- BBC News: "*Suicide bombers' 'ordinary' lives*". I: BBC, 18.07.2005. Internetadresse: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4678837.stm> - Besøgt d. 05.12.2014
- Cartwright, Justin: "*Terrorist, by John Updike. Is America fit for Freedom?*". I: The Independent, 06.08.2006. Internetadresse: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/terrorist-by-john-updike-410798.html> - Besøgt d. 05.12.2014
- McGrath, Charles: "*A cautious Novelist, a Dangerous Subject; John Updike's latest, a 'Loving Portrait of a Terrorist'*". I: The New York Times, 31.05.2006. Internetadresse: <http://query.nytimes.com/gst/abstract.html?res=9501E2D91F3EF932A05756C0A9609C8B63> - Besøgt d. 05.12.2014
- Ritzau, Ritzau: "*Dræbte danske syrienkrigere var velintegrerede*". I: TV2 Nyhederne, 08.08.2014. Internetadresse: <http://nyhederne.tv2.dk/krimi/2014-08-08-dr%C3%A6bte-danske-syrienkrigere-var-velintegrerede> - Besøgt d. 05.12.2014
- Skjoldager, Morten og Jakob Sheikh: "*Syrienskrigere er opvokset her*". I: Politikken, 08.08.2014. Internetadresse: <http://politiken.dk/indland/ECE2362082/syrienskrigere-er-opvokset-here/> - Besøgt d. 05.12.2014
- TV2 Nyhederne: "*Tidslinie: 7. juli-bomberne i London*". I: TV2 Danmark A/S, 07.07.2006. Internetadresse: <http://nyhederne.tv2.dk/article.php?id=2584768:tidslinie-7-julibomberne-i-london.html> - Besøgt d. 05.12.2014
- Zimbardo, Philip G. : "*Professor Zimbardo's Comments*". I: Standford community for peace and justice, 03.01.03 Internetadresse: <http://web.stanford.edu/group/peace/docs/march5th/zimbardo.html> - Besøgt d. 05.12.2014